

geldig vaccinatiewijs worden verstrekt. Zij zullen moeten wachten tot een vaccinatie met een nationaal geautoriseerde entstof geslaagd is. Ondertussen kan men zulke personen ook niet in contact brengen met pokkenpatiënten, indien dit beroepshalve zou moeten worden gevegd.

Voorlopig kan van beide methoden alleen de combinatie van erkende pokstof en immuun-gammaglobuline worden aanbevolen als methode ter vermindering van het encephalitis-risico.

Het is gebleken dat inspuiting van 2 ml vaccinia-gammaglobuline gelijktijdig met de primaire enting tegen pokken de kans op encephalitis postvaccinalis duidelijk vermindert. De beste schatting van de hiermede te verkrijgen encephalitis-reductie bedraagt 77 pct.

In combinatie met de genoemde hoeveelheid gammaglobuline geeft de Nederlandse pokstof bij primaire entingen een succes-percentages dat niet lager is dan hetgeen zonder gammaglobuline wordt bereikt. Vooropgesteld dat in de gevaccineerde groep geen immune personen voorkomen en aan de technische voorwaarden wordt voldaan, is de kans op succes in beide gevallen nagenoeg 100 procent. Met nadruk zij vermeld, dat dit niet behoeft te gelden voor de combinatie van gammaglobuline met zogenaamd verzwakte koepokstof.

LANGDURIG GEBRUIK VAN PARAFFINUM LIQUIDUM

Vraag No. 27. Een gezonde man van 63 jaar maakt reeds meer dan twintig jaar een ruim gebruik van paraffinum liquidum ter bevordering van de stoelgang. Een poging om de patiënt geleidelijk het middel af te wennen is mislukt.

In het *Pharmacotherapeutisch Vademecum* van PINKHOF en VAN DER WIELEN (1959) wordt op bl. 572 een artikel in de *Brit. med. J.* van 30 december 1922 genoemd, waarin tegen het chronisch gebruik van vloeibare paraffine wordt gewaarschuwd wegens het voorkomen van carcinoom bij arbeiders in de paraffine-industrie. MEYLER noemt in zijn *Schadelijke nevenwerkingen van geneesmiddelen* geen geval van carcinoom door gebruik van paraffinum liquidum.

Is U uit de literatuur of anderszins een geval van carcinoom ten gevolge van chronisch gebruik van paraffinum liquidum bekend? Wat denkt U van het verlies aan vitamines die in vet oplosbaar zijn, indien men het middel zoveel mogelijk tussen de maaltijden laat gebruiken? Of moet ik de patiënt in elk geval extra vitamine A toedienen?

Antwoord. In de literatuur is wel vitamine-A-deficiëntie na langdurig gebruik van paraffinum liquidum beschreven (*Klin. Wschr.* 1939, bl. 499).

Ook zijn in de literatuur oleogranulomen beschreven, doch deze ontstonden na parenterale toediening van olie-achtige stoffen. Deze oleogranulomen kunnen klinisch zeer sterk op een kwaadaardig gezwel lijken, mede doordat er ook lymfeklierzwellingen bij kan ontstaan. De vetpartikeltes worden namelijk via de lymfebanen vervoerd.

SYMMERS (1955) beschrijft 4 patiënten, die wegens een onjuist vermoeden van een kwaadaardig gezwel geopereerd werden (rectumextirpatie, mamma-ampulatie, bilaterale orchidectomie). In al deze gevallen

was een vriescoupe-onderzoek durante operatione nagelaten.

Oleogranulomen kunnen ontstaan na injecties van oliehoudende vloeistoffen (penicilline, bismut in olie) en na het gebruik van neusdruppels (lipoid-pneumonie), tampons in olie gedrenkt of oliehoudende scleroserende vloeistoffen, bv. ter bestrijding van hemorroïden, doch ook jodiumhoudende contraststoffen voor bronchografie, salpingografie, myelografie, e.d.

GOLDENBERG (1954) beschrijft twee patiënten bij wie zich in de gluteusstreek een fibrosarcoom ontwikkelde na inspuiting van penicilline in sesamololie; veranderingen in de zin van een oleogranuloom werden hierbij niet beschreven. Bij dieren kan men door parenterale toediening van oliën neoplasmata verwekken. Olie kan namelijk carcinogene fracties bevatten.

Literatuur: GOLDENBERG, I. S. (1954) *Cancer* 7, 905. — NAIRN, R. C. en M. F. A. WOODRUFF (1955) *Ann. Surg.* 141, 536. — PANG, T. C. (1957) *Brit. med. J.* I, 992. — SCHAUTZ, R. (1955) *Beitr. Klin. Tuberk.* 114, 323. — SYMMERS, W. ST. C. (1955) *Brit. med. J.* II, 1536. — WITTOESCH, J. H., R. J. JACKMAN en J. R. McDONALD (1956) *Proc. Mayo Clin.* 31, 265.

INGEZONDEN

MODERNE WASMIDDELEN EN LUIERECZEEM

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van collega HAANAPPEL (1962) over het verband tussen „rode bibs”, vaak met duidelijke efflorescenties gepaard gaande, en het gebruik van moderne wasmiddelen graag het volgende:

Het feit, dat dit verband niet aan de redactie en de daarbij vermoedelijk toch geconsulteerde pediater(s) bekend is, is naar mijn mening een typisch voorbeeld van het verschil tussen huisartsengeneeskunde en de kliniek. Ik geloof stellig dat iedere huisarts die veel zuigelingen ziet, van dit verband volledig overtuigd is, om nog niet eens te spreken van alle verpleegsters die in de wijk belast zijn met de kinderhygiëne. — Zonder overdrijving zou ik willen opmerken, dat wij als huisartsen op de consultatiebureaus een constante strijd moeten voeren tegen het gebruik van deze wasmiddelen, die de moeders toch steeds weer gebruiken omdat hun luiers wel voor alle bureaus zichtbaar zijn, de nates van hun zuigelingen echter niet!

In dit kader was de beantwoording van vraag 14 (1962) dan ook teleurstellend.

Literatuur: Vraag No. 14 (1962) *Ned. T. Geneesk.* 106, 726. — HAANAPPEL, P. J. M. (1962) *Ned. T. Geneesk.* 106, 1039.

Hengelo (Gld.), 21 mei 1962

F. SCHREUDER

BOEKAANKONDIGINGEN

BJÖRN NORDENSTRÖM, *Contrast examination of the cardiovascular system during increased intrabronchial pressure.* (*Acta radiologica*, suppl. 200). 110 bl., 51 fig., 1 tabel. *Acta Radiologica*, Stockholm 1960.

Als men de longen opblaast met lucht of zuurstof, zodat de intrabronchiale druk stijgt, worden de venae cavae en de rechter harthelft samengedrukt, het slagvolume neemt af en de stroom wordt vertraagd. BOEREMA en BLICKMAN hebben door proeven op honden aangetoond dat deze methode kan dienen ter verbetering van de diagnostische angiocardiografie en van de angiografie van bepaalde organen. De praktische toepassing deed echter, al waren de hoofdzaken bekend, nog vele vragen rijzen. NORDENSTRÖM brengt nu verslag uit van 90 proeven op honden; 26 maal werden de druk-